

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора,
професора кафедри диференціальних рівнянь
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Бирки Маріана Філаретовича
на дисертаційне дослідження *Скоролітньої Аліни Іванівни*
**«Інноваційна компетентність майбутнього вчителя математики в
контексті модернізації змісту загальної середньої освіти»,**
поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань
«01. Освіта/Педагогіка» зі спеціальності «011. Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дослідження. Дослідження інноваційної компетентності майбутніх учителів математики набуває особливої значущості в контексті масштабних трансформацій у сфері освіти. На сучасному етапі школа покликана не лише передавати знання, а й формувати цінності, гнучкість мислення, здатність до інновацій та відповідального лідерства. Учитель ХХІ століття – не лише носій навчального змісту, а агент змін, модератор і фасилітатор освітнього процесу.

В умовах повномасштабної війни, загострення соціальної вразливості, гібридних форматів навчання та цифрової турбулентності, педагог має бути здатним швидко адаптуватися, критично мислити, конструювати нові освітні рішення. Саме інноваційна компетентність забезпечує цю здатність – як особистісну, так і професійну.

Дисертаційна робота своєчасна й у контексті реалізації реформи «Нова українська школа», яка орієнтується на компетентнісний підхід і розвиток автономії, креативності, соціальної взаємодії. Вчитель математики – як фахівець з однієї з базових дисциплін – має володіти не лише предметними знаннями, а й інструментами цифрової педагогіки, методами STEM-навчання, педагогічного дизайну, проєктної діяльності, що і становить ядро концепції дослідження.

Отже, тема дисертації є своєчасною й стратегічно значущою, відповідає сучасним викликам освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до наукових планів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, зокрема в межах дослідницької теми «Теоретико-методологічні засади розвитку педагогічної освіти та професійної підготовки фахівців у контексті євроінтеграційних процесів» (ДР № 0121U109359) та «Освіта та соціальна робота як ресурси розвитку особистості й суспільства в умовах глобалізації та інтеграції» (ДР № 0121U110498).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол №12 від 3 листопада 2021 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, мають високий ступінь обґрунтованості. Вони логічно випливають із мети, завдань дослідження і підтверджуються узгодженістю між теоретичними положеннями, моделлю, педагогічними умовами, інструментами реалізації та

Достовірність результатів забезпечується: використанням науково вивірених методів діагностики (анкети, портфоліо, рефлексивні завдання, спостереження); критеріальною оцінкою інноваційної компетентності (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-рефлексивний критерії); статистичною перевіркою ефективності формувального експерименту із порівнянням контрольної та експериментальної груп; представленням конкретних прикладів інструментів оцінювання у додатках.

Наукова новизна та теоретична значущість результатів дослідження виявляється у авторському трактуванні поняття «інноваційна компетентність майбутнього вчителя математики»; розробленні й обґрунтуванні структурно-функціональної моделі її формування; виокремленні сукупності педагогічних умов та системи інструментів, що забезпечують практичну реалізацію моделі; визначенні індикаторів і методів вимірювання рівня сформованості інноваційної компетентності.

Повнота викладу в наукових публікаціях, що відповідають темі публікацій. Зміст дисертаційної роботи Скоролітньої А.І. логічно структурований, науково обґрунтований і цілісний. Вона охоплює всі ключові компоненти повноцінного педагогічного дослідження: від аналізу актуальності й розроблення категоріального апарату до обґрунтування моделі, педагогічних умов, інструментів та перевірки їх ефективності в експерименті. Кожен розділ має внутрішню завершеність, але водночас перебуває у тісному взаємозв'язку з іншими частинами дослідження, що свідчить про глибоку продуманість наукового задуму.

Результати дисертації повно відображено в 10-ти публікаціях, що відповідає вимогам до апробації наукових робіт. Серед опублікованих праць: 3 статті у фахових виданнях, внесених до переліку МОН України (категорії «Б»); 5 публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій; 2 роботи, які додатково відображають результати дослідження. В опублікованих матеріалах представлено як теоретичні положення дослідження (понятійний апарат, авторська дефініція, модель), так і практичні аспекти (методика реалізації педагогічних умов, приклади інструментів, результати

експерименту). Такий розподіл підтверджує послідовність, наукову дисциплінованість та готовність результатів до впровадження в освітню практику.

Загалом, обсяг і зміст публікацій є достатніми для представлення основних результатів дослідження, що дозволяє вважати виклад результатів у науковому обігу повним і відповідним чинним вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Значення дослідження для науки, освітньої практики та суспільного розвитку. Наукове значення дисертаційного дослідження полягає в розвитку теорії професійної підготовки педагогів у контексті інноваційної парадигми освіти. Запропоноване авторське трактування поняття «інноваційна компетентність майбутнього вчителя математики», структурно-функціональна модель її формування, окреслення педагогічних умов та інструментів становлять новий методологічний і концептуальний внесок у педагогічну науку, зокрема в галузі теорії та методики професійної педагогічної освіти.

Практичне значення роботи полягає у створенні ефективного, дієвого інструментарію для підготовки вчителів нової генерації. Наукові рекомендації, висновки та пропозиції, отримані за результатами дисертаційного дослідження Скоролітньої А.І., знайшли реальне практичне застосування у підготовці майбутніх учителів математики – впроваджені в освітній процес Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. Результати дослідження можуть бути впроваджені в освітні програми інших ЗВО, програми підвищення кваліфікації педагогів, курси з педагогічного дизайну, цифрової педагогіки та STEM-освіти. Вони також є корисними для викладачів-методистів, управлінців у сфері освіти та розробників освітніх стандартів.

Суспільна значущість дисертації проявляється у відповіді на ключові запити часу: формування вчителя як агента змін, розвиток професійної гнучкості, критичного мислення, цифрової і педагогічної адаптивності. Робота сприяє підвищенню якості освіти, стійкості освітнього процесу в умовах воєнних і соціальних викликів, а також підсилює потенціал освітньої системи України як інструменту розвитку громадянського суспільства.

Таким чином, дисертація має комплексне значення – вона не лише збагачує наукову думку, а й створює практичні умови для модернізації педагогічної освіти відповідно до європейських стандартів і національних потреб.

Відсутність порушення академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні Скоролітньої А.І. не виявлено фактів порушення академічної доброчесності. Робота виконана самостійно, з дотриманням вимог до наукової етики, належного цитування джерел, посилання на авторів і коректного оформлення теоретичних положень.

У публікаціях, підготовлених у співавторстві, чітко окреслено особистий внесок дисертантки, що відповідає нормам академічної прозорості. Авторка дотримується стандартів оформлення бібліографічних посилань, а також виявляє повагу до інтелектуального внеску інших дослідників, коректно інтегруючи їхні ідеї у власну теоретичну базу.

Зміст дисертації є оригінальним, логічно побудованим і доказово підтвердженим, що дозволяє стверджувати про високий рівень академічної доброчесності дослідження та самої здобувачки.

Дискусійні положення та пропозиції до змісту дисертації. Загалом, позитивно оцінюючи результати дисертаційного дослідження А.І.Скоролітньої, його наукове та практичне значення, вважаємо за доцільне висловити певні міркування та побажання.

1. Проведений аналіз сутності і структури концепту «інноваційна компетентність майбутнього вчителя математики» як базового поняття дослідження (підрозділ 1.1) є досить об'ємним та ґрунтовним, однак, на нашу думку, авторська позиція дисертантки у цьому контексті потребує глибшої аргументації, яка охоплювала б не тільки опис поглядів різних науковців, а й їх критичний аналіз та узагальнення.

2. Подані дисертанткою в підрозділі 2.2. на сторінках 123-124 критерії, показники та рівні оцінювання кожного з компонентів інноваційної компетентності описано досить узагальнено. Дослідження значно виграло б за умови більшої деталізації показників, проявів чи характеристик майбутнього вчителя математики, що відповідають тому чи іншому рівню сформованості досліджуваної компетентності.

3. У підрозділі 2.3. дисертації дисертанткою належно представлено реалізацію констатувального (вхідного) етапу педагогічного експерименту, зокрема нею визначено рівні сформованості компетентності майбутніх вчителів (низький, середній, високий) за критеріями кожного компоненту інноваційної компетентності: мотиваційним, когнітивним, діяльнісним та рефлексивним.

Таке оцінювання, доцільно було б здійснити на контрольному етапі педагогічного експерименту для можливості зіставлення отриманих результатів дослідження із початковими показниками. Це дало б змогу простежити динаміку розвитку за кожним компонентом інноваційної компетентності та чіткіше проявити ефективність застосованої моделі.

4. Схвально оцінюємо розроблений дисертанткою проєкт «Лабораторія STEM-освіти для підготовки майбутніх учителів НУШ», поданий у додатку І. Хоча його застосування для формування інноваційної компетентності майбутнього вчителя математики важко прослідкувати.

5. У на окремих сторінках дисертаційної роботи зустрічаються стилістичні і технічні огріхи, а також дискусійні формулювання, яких доцільно уникати при викладі матеріалів дослідження.

Однак, висловлені зауваження мають дискусійний, уточнюючий характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть розглядатися як рекомендації та побажання щодо удосконалення роботи й подальшого наукового пошуку.

Висновок та рекомендація щодо присудження ступеня доктора філософії з відповідної галузі. Дисертаційна робота «Інноваційна компетентність майбутнього вчителя математики в контексті модернізації змісту загальної середньої освіти», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки за її актуальністю, новизною та науково-теоретичним рівнем обґрунтованості результатів є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року, №502 від 19 травня 2023 року, № 507 від 3 травня 2024 року). Авторка дисертації Скоролітня Аліна Іванівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри диференціальних рівнянь
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

Маріан БИРКА

